

РОМАНТИЧНИ ВИДОВЕ

ХУДОЖНИК: АЛЕКСАНДРА ЧАУШОВА

КУРАТОР: ДЕСИСЛАВА ДИМОВА
/ФОНДАЦИЯ “БЪЛГАРСКО ИЗКУСТВО И КУЛТУРА”

Романтични видове е медитация върху проблема за идентичността, другостта и екзотичността, която се простира не само върху човешката съдба, но и върху историята на асимилиране на чуждото и различното от природата. Птици от далечни страни са били познати и търсени още от древността, а географските открития, търговията и колониализма, засилват достъпа и интереса към изучаването на всякакви екзотични видове на флората и фауната.

В този широк исторически и географски контекст Александра Чаушова ни предлага една сантиментална екология на съотнасяне между човека и природата, художника и екзотичния вид. В серия автопортрети като екзотични птици, *Романтични видове* проследява усещането на личната метаморфоза на авторката като “чужденец”: чужденецът-имигрант, чужденецът-художник, чужденецът-жена, чужденецът-човек в природата.

Ако екзотицираната идентичност може да се сравни с костюм - клиширан, крещящ и най-често зле скроен, в *Романтични видове* художничката се среща с маската.

Като тотемно животно, папагалът Александър завзема духа на Александра, не за да ѝ позволи да лети в шамански транс, а за да върши, в пълното великолепие (но и тежест) на богатото си оперение, всички обикновени, ежедневни задължения на жената-художник. Големият Александър (*Psittacula eupatria*) е вид, който произхожда от Индия. Заедно с други подобни видове живее на свобода в много европейски държави, където вече е станал част от местната фауна. Смята се, че птицата е внесена в Европа още от Александър Велики, превръщайки се в метафора за пришълец и емигранта.

Част от рисунките в *Романтични видове* се базират на фотографии, които документират авторката в сцени от ежедневието. За да разработи рисунките на животинските видове, Александра Чаушова получава достъп до богатите колекции от препарирани тропически птици и птици от Централна Африка в Музея на природните науки в Брюксел, където има възможност да рисува на място. Тези и други подобни видове могат да бъдат намерени и в почти всички специализирани музеи по света, включително и в колекцията на българския Природонаучен музей в София. В това тяхно вторично “разпространение”, и именно поради своята първоначална изключителност и рядкост, те са вече неделима част от глобалната история на колониалния и пост-колониалния свят, от Великите географски открития насам.

***

Романтични видове е серия от рисунки, върху които Александра Чаушова работи в последните две години и които ще развие и адаптира за пространството на Българския павилион във Венеция. Всички те са детайлно изработени с молив, като за инсталацията в павилиона една от тях ще бъде направена в нетипично голям мащаб.

Инсталацията използва пространството такова каквото е, без да го променя. Рисунките следват ритъма на прекъснатите стени и се подпъхват под вече съществуващата метална конструкция като в клетка.

Трудоемкостта на процеса, нетрайността на материала, беззащитността на нерамкираната хартия - всички те са съзнателно търсени в противовес на репрезентативността на националните павилиони, отваряйки място за уязвимост.

Александра Чаушова е не само талантлив рисувач, но и писател, който умее да използва текста, за да даде повече свобода и пълнокръвност на своите “герои”. По подобие на друга своя работа, *Отмяна на края на нещата (2015)*, в *Романтични видове* художничката ще “разиграе” обектите от рисунките в текст - сценарий, в който всеки от тях ще може да говори със собствения си глас. Този съпътстващ сценарий ще бъде достъпен за публиката в изготвена за целта малка книжка - брошура, на български и английски език.

Инсталацията за Българския павилион включва една монументална рисунка (300x550 см, разделена на 5 панела), специално създадена за Венеция и 14 малки, вече съществуващи рисунки от серията. (Някои от малките рисунки ще бъдат заети от частни и музейни колекции, с които вече имаме предварителен контакт).

Голямата рисунка е нерамкирана, а хартията и материалите са проверени при влажна атмосфера. Художничката използва процес при който рисунката се оставя на земята няколко дни, за да поеме влажността на изложбеното пространство без да се деформира и се окачва едва след това.

Рисунките ще бъдат придружени от специално изработен за целта шкаф, по модел на тези, в които се съхраняват образците в архивите на природонаучните музеи, който ще съдържа някои препарирани екзотични видове птици.

Контрапункт между чудатостта на живия живот и опитите да бъде систематизиран и стандартизиран, представлява включването на рисунка от серията *Бюротика*, която също ще бъде специално изработена в голям мащаб за павилиона. Металния шублер «измерва» излизаният посетител, вдворявайки идея за авторитет, ред и унификация, но остава в крайна сметка самият той дълбоко чужд и враждебен за обектите, които измерва.

***

Творчеството на Александра Чаушова е без паралел в контекста на българското изкуство, в съчетанието на умела и изтънчена фигуративна рисунка и почти литературен наратив, с концептуално мислене, историческа перспектива и мащаб на идеите. Подходът ѝ е в еднаква степен научно методологичен (Александра е доктор по изкуство и науки за изкуството) и артистично деликатен и интуитивен. Александра Чаушова е сред най-обещаващите млади български автори, с установена международна кариера, която присъства и на българската художествена сцена.

В контекста на биеналето и на темата “Чужденци навсякъде”, *Романтични видове* предлага един по-широк исторически и географски, но в същото време обрнат и навътре поглед върху другостта, като безкрайна вътрешна метаморфоза без окончателна форма, като солидарност с уязвимостта на живота във всички негови проявления.

***

СПИСЪК НА ПРОИЗВЕДЕНИЯТА:

Син паун (Pavo cristatus) II

молив на хартия

25,5 x 21см

2023

Полски ковач (Alaus oculatus)

молив и акварел на хартия

53,3 x 38см

2018

Син паун (Pavo cristatus) I

молив на хартия

31,4 x 25,5см

2020

Обикновена финикова палма (Phoenix dactylifera)

молив на хартия

25,3 x 20,4см

2021

Голям александър (Psittacula euratria)

молив на хартия

28 x 47,6см

2020

Аргус (Argusianus argus)

молив на хартия

73 x 40,1см

2023

Маска на фазан

рисунка с молив върху отпечатък на дигитална фотография

51,8 x 33,8см

2019

Маска-натюрморт

рисунок с молив върху отпечатък на дигитална фотография

59,8 x 48,3см

2019

Тънкоклюн скорец (Onychognathus tenuirostris)

молив на хартия

51 x 34,5см

2023

Щраус (Struthio camelus)

молив на хартия

34 x 25,7см

2022

Маска на павиан

рисунок с молив върху отпечатък на дигитална фотография

39 x 32см

2018

Голяма птица лира (Menura novaehollandiae)

молив на хартия

25,3 x 20,4см

2021

Африканска пъстра врана (Corvus capensis)

молив на хартия

31,4 x 25,5см

2021

Син паун (Pavo cristatus) III

молив на хартия

25,5 x 21см

2023

Шублер

маслен пастел и акрил върху хартия

100 x 50cm

(проект)

Райска птица (Paradisaea raggiana)

молив и акрил на хартия

300 x 550cm (5 панела от 300 x 110cm)

(проект)

публикация "Романтични видове"

10 000 бройки

*маса с чежмеджета, тип изследователска колекция в Природонаучен музей, с
препарирани/и птица/и*

проект